

Rapport

Mål- och budgetförutsättningar 2018-2020 Bollebygds kommun

Innehåll

1 Styrmodell och mål	3
2 Omvärldsperspektiv	7
3 Kommunperspektiv	8
4 Ekonomi.....	12

1 Styrmodell och mål

1.1 Styrmodell

Kommunfullmäktige beslutade 2016-11-10 om en ny styrmodell som beskriver ansvarsfördelning och roller avseende fastställande och uppföljning av mål, gemensamma begrepp, principer för mål, tidplan etc. Styrmodellen bidrar till att skapa helhetsperspektiv, samordning mellan nämnder samt ökad transparens i kommunens budget- och uppföljningsprocess.

Kommunfullmäktige utövar styrning genom att besluta om kommunens vision, övergripande mål, övergripande strategier, , nämndmål, mål för god ekonomisk hushållning, nyckeltal, driftbudgetramar samt investeringsbudget för styrelse och nämnder. Utöver detta utövar fullmäktige styrning genom olika styrdokument som riktlinjer och policy.

Enligt styrmodellen gäller beslut om övergripande mål och strategier för att nå målen under mandatperioden. De övergripande målen är:

- Ökat arbetsdeltagande
- Trygga och goda uppväxtvillkor
- Åldrande med livskvalitet
- Hållbar livsmiljö

Styrmodellen innebär att nämndmål, mål för god ekonomisk hushållning och nyckeltal ska ses över årligen och hanteras i budgetprocessen.

1.2 Nämndmål och nyckeltal

I 2017-års budget är nämndmålen följande:

1.2.1 Ökat arbetsdeltagande

Kommunstyrelsen

- Kommunen ska senast 2018 vara bland de 50 kommuner som rankas högst i Svenskt näringslivs ranking av lokalt företagsklimat. I ranking 2017 ska kommunens placering i Svenskt näringsliv vara plats 100 eller bättre.
- Resande med kollektivtrafik ska öka
- Vid upphandling ska kollektivavtal och meddelarskydd krävas
- Sjukfrånvaron ska minska

Bildnings- och omsorgsnämnden

- Kommunen ska erbjuda fler funktionsnedsatta praktik eller arbete
- Skapa möjligheter till sysselsättning för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden

Samhällsbyggnadsnämnden

- Andelen hushåll och företag med möjlighet till bredband med minst 100 Mbit/s ska uppgå till minst 90 procent vid utgången av 2020

1.2.2 Trygga och goda uppväxtvillkor

Bildnings- och omsorgsnämnden

- Alla elever ska vara behöriga till gymnasieskolan.
- Barnens trygghet i skolan ska öka

1.2.3 Åldrande med livskvalitet

Bildnings- och omsorgsnämnden

- Göra det möjligt för våra omsorgstagare att tillsammans få leva ett självständigt liv i sin egna valda miljö

Samhällsbyggnadsnämnden

- Fler av kommunens lokaler ska vara tillgänglighetsinventerade och inlagda i VGRs tillgänglighetsdatabas

1.2.4 Hållbar livsmiljö

Kommunstyrelsen

- Kommunen ska fastställa och börja arbeta med strategiska miljömål.
- Utveckla samarbetet med idrotts- och fritidsföreningar, byalag, pensionärsorganisationer och andra utvecklingsgrupper

Bildnings- och omsorgsnämnden

- Biblioteket ska utvecklas till en kulturmötesplats

Samhällsbyggnadsnämnden

- Kommunens beroende av fossilbränsle ska minska
- Giftfria inomhusmiljöer för barn och unga ska främjas
- Måltidsverksamheten ska kravcertifieras

I avsnittet finns de nyckeltal som är med i Budget 2017-2019. I de budgetunderlag som ska arbetas fram som underlag till budget 2018-2020 ska nämnderna se över dessa nyckeltal för att få fram relevanta nyckeltal för verksamheten. För de nyckeltal som ska vara med i Budget 2018-2020 ska det finnas intervall för grön, gul och röd kolumn. Dessutom ska det finnas beskrivningar av vilka grunder intervallen är baserade till exempel utifrån nationell statistik och trender.

Tabell 1 Nyckeltal

Tabell 2: Nämndernas nyckeltal 2017 i resp nämnds verksamhetsplan

Nämnd	Nyckeltal	Aktuellt värde	Datum för värde	Grön	Gul	Röd
	Förutsättningar					
KS	Befolkningsutveckling	1,1%	2014	>1%	0,7-1%	<0,7%
KS	Arbetslöshet 16-64 år	1,5%	14123 1	<3%	3-4%	>4%
KS	Arbetslöshet 18-24 år	4,7%	14123 1	<4%	4-5%	>5%
KS	Nöjd-Region-Index	64	2013	>60	57-60	<57
KS	Nöjd-Medborgar-Index	57	2013	>53	50-53	<50
KS	Nöjd-Inflytande-Index	42	2013	>40	37-40	<37
KS	Hållbart medarbetarengagemang	89%	2013	>80%	65-79%	<64%
KS	Trygg och säker kommun (ranking)	10	2014	<25	25-100	>100
KS	Antal anmälda fall av skadegörelse per 1000 invånare	5,3	2013	<5	5-10	>10
KS	Ungas delaktighet och inflytande	48 %	2014	>50%	40-50%	<40%
KS	Resandeutveckling linje 101	-1,5%	2014	>1%	0-1%	>0%
BON	Barnbokslån i kommunala bibliotek, antal/barn 0-14 år	21,0	2015	>17	14-17	<14
BON	Meritvärde i åk 9 lägeskommun genomsnitt 17 ämnen	233	2016	>218	211-217	<210
BON	Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%)	84,6	2015	>81 %	78-80	<77
BON	Invånare 18-64 år som är arbetslösa eller i konjunkturberoende program, andel	4,1	2015	<5,1	5,2-6,0	>6,0
BON	Utförda och dokumenterade smärtskattningar med validerat instrument sista levnadsveckan	72,7 %	2016	>95	76-94	<75
BON	Elever som deltar i musik- eller kulturskola som andel av invånare 7-15 år, %	13 %	2015	>25%	16-24	<15 %

BON	Anställda i förskolan, andel (%) årsarbetare med förskollärarexamen	48 %	2015	>75%	43-74	<42%
BON	Brukare med mer än 120 timmar/ månad hemtjänst inkl dubbelbemanning	4	2015	>1	1-2	<3
SBN	Bemötande och tillgänglighet	92	2015	>85	75-85	<75
SBN	Utläckage vattenledningsnäten - Olsfors - Tölvsjö - Bollebyvd	42 % 22 % 11 %	2015	<20	20-30	>30
SBN	Andel nöjda kunder av dem som varit i kontakt med kommunen i tekniska frågor. Källa: Kritik på teknik	53%	2015	>80	50-70	<50
SBN	Mängd insamlat hushållsavfall, kg/ person Källa: Avfall, web	464 kg/person	2015	<416	416-520	>520

1.3 Mål för god ekonomisk hushållning

Kommunallagen stadgar att varje kommun ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges för verksamheten. Utöver detta ska finansiella mål anges. I regeringens proposition 2004/05:100 ges följande tolkning av begreppet "god ekonomisk hushållning":

"Varje generation bör bära kostnaden för den service som generationen själv beslutat om och själv konsumerar:"

En god finansiell ställning är viktigt för en kommun eftersom det ger en rimlig handlingsfrihet. Planperiodens resultat kombinerat med en hög investeringsnivå medför att Bollebygds finansiella ställning försvagas. I det längre perspektivet är dock målsättningen fortsatt att stärka kommunens finansiella ställning.

I budgeten för 2017 anges följande mål:

- Det ekonomiska resultatet ska över tid motsvara 4 procent av kommunens intäkter för skatter och generella statsbidrag.
- Över tid ska minst 40 procent av kommunens investeringar finansieras med egna medel.
- Sjukfrånvaron ska minska (gäller samtliga nämnder).

2 Omvärldsperspektiv

2.1 Kommunövergripande omvärldsanalys

2.1.1 Kommunernas ekonomi

Den svenska ekonomin fortsätter att utvecklas starkt också nästa år. I år beräknas BNP, kalenderkorrigerat, öka med 3,2 procent och nästa år med 2,8 procent. Drivande bakom tillväxten är kraftigt ökade investeringar och en snabbt växande offentlig konsumtion i kölvattnet av fjolårets stora antal asylsökande. Exporten och hushållens konsumtionsutgifter ökar i år relativt måttligt, men förväntas öka i snabbare takt nästa år. År 2017 kan beskrivas som ett högkonjunkturår för svensk ekonomis del.

En fortsatt stark tillväxt i efterfrågan och produktion innebär att läget på arbetsmarknaden förbättras ytterligare. Antalet arbetade timmar i den svenska ekonomin beräknas 2017 öka med 1,3 procent vilket kan jämföras med en ökning med 1,8 procent i år. Den positiva utvecklingen innebär att arbetslösheten gradvis minskar ner mot 6 procent. Trots det förbättrade läget på arbetsmarknaden beräknas löneutvecklingen bli fortsatt dämpad med en ökning av genomsnittlig timlön med 2,8 procent.

Ett ökat resursutnyttjande, bättre fart på privat konsumtion, högre råvarupriser och en försvagad krona innebär att prisökningstakten gradvis stiger under året. Efterhand når ökningen av konsumentpriserna mätta som KPIF, dvs. KPI exklusive hushållens räntekostnader, över 2 procent. Mot denna bakgrund är vår bedömning att Riksbanken under hösten höjer styrräntan. Den stramare penningpolitiken får till följd att kronan stärks och då framförallt mot euron.

Utvecklingen åren 2018–2020 är ingen prognos utan i stället en framskrivning gjord på basis av några på förhand uppställda antaganden. Styrande i detta upplägg är att

svensk ekonomi på sikt återgår till konjunkturell balans. Det innebär en mer normal men väsentligt långsammare utveckling av produktion och sysselsättning än tidigare då den svenska ekonomin gått från låg- till högkonjunktur. Åren 2018–2020 understiger BNP-tillväxten 2 procent samtidigt som ökningen i sysselsättningen är starkt begränsad.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

	2016	2017	2018	2019	2020
BNP	3,2	2,8	1,9	1,6	1,7
Sysselsättning, timmar	1,8	1,3	0,3	0,0	0,2
Arbetslöshet, nivå	6,9	6,3	6,6	6,7	6,7
Timplön, konjunkturlönestatistiken	2,6	2,8	3,1	3,4	3,4
Konsumentpris, KPI	1,0	1,9	3,0	2,6	2,7
Realt skatteunderlag	2,2	1,8	0,8	0,5	0,7

Källa: Ekonomirapporten oktober - SKL

3 Kommunperspektiv

3.1 Förslag till förändringar, expansion, kvalitetshöjande åtgärder

I avsnittet återfinns de förändringar, expansion eller kvalitetshöjande åtgärder som förvaltningarna inför budgetberedningen lyft fram som särskilt viktiga.

I de budgetunderlag som ska arbetas fram som underlag till budget 2018-2020 ska nämnderna göra en fördjupad utredning av förändringarna och åtgärderna. Utredningen ska omfatta en nulägesbeskrivning, en beskrivning av vad nämnden vill åstadkomma samt en kostnadsberäkning av vilken det även framgår eventuell alternativ finansiering. Nämnderna ska också beskriva vilka konsekvenser nämnden ser om budgettilldelning uteblir. Utöver detta ska nämnderna även göra en prioritering av faktorerna där det framkommer vilken/vilka faktorer som är av störst betydelse för nämnden.

3.2 Tillväxt och omvärldsfaktorer

Bollebygd växer just nu snabbast i Sverige, procentuellt sett. Detta ställer krav på kommunen/förvaltningen att kunna möta de behov som därmed uppkommer. Kommunen saknar idag en buffert av detaljplanerad mark för företagsetablering och företagstillväxt.

Det föreligger behov av tillgång till mark för att genomföra detaljplanering för att kunna skapa

förutsättningar för marknaden att tillskapa nya bostäder.

Flyktingtillströmning ger akut behov av bostäder som också kommer påverka det mer

långsiktiga behovet av permanenta bostäder.

Bildnings- och omsorgsförvaltningen saknar lokaler inom olika verksamhetsområden, detta är

svårt för förvaltningen att lösa på kort sikt.

3.3 Översiktsplan

Under 2017 ligger stort fokus på framtagande av ny kommuntäckande översiktsplan samt att tillskapa utrymme för företagstillväxt och mark för ökat bostadsbyggande. En fördjupning av översiktsplanen för Bollebygds tätort och den nya stadsdelen Forsa pågår parallellt.

3.4 Bostadsförsörjningsprogram

Bostadsförsörjningsplan är framtagen och är ute nu ute på samråd. Planen kommer att antas under 2017. Bostadsförsörjningsprogrammet visar kommunens mål för bostadsbyggandet och hur kommunen ska nå uppsatta mål. Bollebygd är en av många kommuner i Västra Götaland som har underskott på bostäder.

3.5 VA-plan

Under 2016 har utredning kring delen som berör framtida kommunal spillvattenhantering i tätorterna Bollebygd, Olsfors och Töllsjö pågått. För att möta framtida befolkningsökning, miljökrav och exploateringsbehov i Bollebygds kommun behöver spillvattenhanteringen i kommunen belysas i ett framtidsperspektiv. För samtliga alternativ gäller att det dröjer några år innan de kan bli verklighet. Därför måste situationen klaras med befintligt reningsverk i åtminstone fyra år till. Befintligt verk i Bollebygd är redan mycket kraftigt belastat (tillsåndsmässigt) och därför behöver ett tidsutrymme skapas för att utreda framtida alternativ. Resterande delar av VA-planen planeras att påbörjas under 2017 och kommer beröra flera av förvaltningens enheter. I VA-planen skall områden ingå såsom ordinarie vattenförsörjning ,

reservvattenförsörjning, dagvattenpolicy, saneringsområden, policy kring hantering av VA utanför det kommunala verksamhetsområdet.

3.6 Växande kommun

Bollebygds kommun är till andelen den snabbast växande kommunen i landet. Under 2016 har befolkningen ökat med 3 %. Detta ställer stora krav på kort- och långsiktig planering. Redan idag pågår byggnation och planering av ett flertal bostadsområden och sannolikt kommer ytterligare idag ej kända projekt snart presenteras. I detta läge är det viktigt att ha en strategi/plan på hur detta kommer påverka nyttjande och behov av lokaler.

3.7 Lokaler

Bildnings- och omsorgsnämnden har många och betydande utmaningar framför sig med ständiga volymökningar inom flera verksamheter såsom grundskola, fritidshem och förskola. Regeringens beslut om att nytt ersättningssystemet för ensamkommande barn from 1 juli 2017 innebär mycket stora ekonomiska konsekvenser. Inom område funktionsnedsättning saknas möjligheter för att effektuera beslut på hemmaplan vilket medför synnerligen fördyrade kostnader vid köp av andra aktörer inom området. Beskrivningen som görs i årets verksamhetsplan är till största del samstämmig med den som gjordes föregående år.

Område funktionsnedsättning har ett akut behov av gruppboende för personer med autism.

Bollebygds kommun kan ej verkställa fattade beslut som kommuninvånarna har rätt till.

Bildnings- och omsorgsnämnden lämnade i december 2015 ett lokalprogram vidare till

Kommunstyrelsen. Förvaltningen kan ej uppfylla lagens intentioner och kan därmed inte

tillgodose den kvalitet och service som lagarna föreskriver. Avsaknaden av boende och

sysselsättning på hemmaplan innebär mycket stora ekonomiska kostnader. Men framförallt är

det ovärdigt en kommun som har som vision att här bor vi bra och lever länge. Nämnden har

dessutom behov av ytterligare en gruppboende samt lokal för daglig verksamhet.

Idag finns servicelägenheter och baslägenhet utspridda i kommunen på ett sätt som inte

gynnar kommunens brukare. Det finns ett stort behov av förbättrad samordning. Baslägenhet

och servicelägenheter måste samlokaliseras för att möjliggöra ett bra och tryggt boende för

våra brukare. Under 2017 ska det enligt beslut (SBN 2016/426) i Samhällsbyggnadsnämnden

kunna effektueras. Det beslutet tillsammans med lägenheter från Bollebo möjliggör en

nödvändig samordning.

Olika former av boende behövs för ensamkommande barn för att möta behov vid olika

skeenden (asyl, permanent uppehållstillstånd osv). Barnen är Bollebygds kommuns ansvar och

ska ha sitt boende inom kommunen. Under 2016 har planerats för ett HVB-boende men det

har ej kommit till stånd. HVB (hem för vård eller boende) planerades för 16 platser.

Nämnden har under 2016 tagit fram ett lokalprogram för ny skola och förskola.

Tills nya

lokaler är byggda så ska gamla skolans lokaler användas som provisorium för förskola och

skola.

Individ och familjeomsorgen är lokaliserade på entréväning i Kommunhuset.

Det är en

olämplig placering med anledning av att obehöriga personer vistas i lokalerna ex i

sammanträdesrum för möten. I och med att många obehöriga rör sig i lokalerna är det svårt

för verksamheten att säkra att ingen sekretessbelagd information uppfattas av eller hamnar i

orätta händer. Det är svårt att hantera verksamhetens akuta besök i receptionen.

Nämnden har sedan tidigare år dessutom identifierat att Örelundskolan behöver ses över för

att inrymma alla elever.

3.8 Bostäder

Flyktingmottagandet är ett gemensamt ansvar för samhället. Från och med den 1 mars 2016 är alla kommuner skyldiga att ta emot nyanlända för bosättning.

Syftet med den nya lagen är att förbättra nyanländas möjligheter att komma in i samhället och på arbetsmarknaden.

Bollebygds kommun har en stor utmaning att ordna bostäder för de 47 nya kommuninvånare

som kommer till kommunen under 2017.

Bollebygds kommun har drygt 50 ensamkommande barn som ska ha bostad i kommunen. Det

finns förutom HVB –boende behov av lägenheter för stödboende. Det behövs också

utslussningslägenheter för de ensamkommande barn som börjar närma sig 20 år. Behovet är

mindre lägenheter, helst insprängda i befintliga bostadsområden. Med mindre lägenheter avses

1 r.o.k.

Allt fler personer bor kvar i hemma högre upp i åldrarna än tidigare. Detta är ett resultat av

den förbättrade hälsan och funktionsförmågan bland äldre. För att kunna erbjuda äldre

personer bra boende krävs det att kommunen har en bra boendepanering. En sådan

boendepanering handlar om att analysera och bedöma vilka förändringar som behövs i

bostadsbeståndet till följd av hur kraven och önskemålen från befolkningen kommer att

utvecklas. Ett bra underlag är avgörande för kvaliteten i planeringen. Att följa och analysera

hur befolkningen förändras över tid är viktigt. Det kan finnas ett behov av ytterligare

trygghetsbostäder i kommunen.

3.9 Underbemanning- Miljö- och hälsoskydd

Länsstyrelsen/Livsmedelsverket har vid revision hösten år 2013 kunnat konstatera att nämnden är underbemannad inom miljöbalksområdet. Den av nämnden framtagna behovsutredningen påvisar också att nämnden behöver bemanna upp för att klara sitt uppdrag. Uppskattad kostnad 600 tkr/år fr o m år 2017.

Konsekvenserna är att förebyggande arbete inte bedrivs samt att tillsynen blir eftersatt.

3.10 IT

Det sker kontinuerliga förändringar inom bildning- och omsorgsförvaltningens olika verksamheter. Nya arbetsmetoder behöver nya tekniska lösningar och tillträde till nya arenor. Här behöver vi vara öppna för förändringar och krav både nationellt som lokalt. Kommunens IT-råd är navet för utveckling och strategi i frågor gällande området. Samtliga enheter behöver ta fram en plan

för årets arbete med digitala verktyg utifrån kommunens IT-strategi och nationella styrdokument.

En nationell IT-strategi för förskola, skola och fritidshem har tagits fram och ska gälla 2017-2022. Samtidigt har läroplanerna för förskola, skola, förskoleklass, grundsärskola och fritidshem reviderats för att tydliggöra den framtida digitaliserade skolan. I den nationella IT-strategin finns några punkter som påverkar Bollebygds kommun.

Det finns en nationell IT strategi för vård och omsorg, e-hälsa. Enligt vision e-hälsa ska Sverige år 2025 vara bäst i världen på att använda digitaliseringens och e-hälsans möjligheter i syfte att underlätta för människor att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd samt utveckla och stärka egna resurser för ökad självständighet och delaktighet i samhällslivet. Jämlikhet är en utgångspunkt för socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Det handlar bl.a. om att människor som lever under olika socioekonomiska förhållanden ska ha likvärdig tillgång till stöd utifrån behov och bemötas utifrån egna förutsättningar. Genom att tillhandahålla verktyg som stödjer insatser som är anpassade efter brukarnas, klienternas och patienternas individuella behov kan digitaliseringen underlätta för verksamheterna att arbeta för ökad jämlikhet. Digitaliseringen förbättrar även möjligheterna för uppföljning och analyser av omotiverade skillnader i resultat mellan verksamheter.

Kostnader för dessa nationella IT-strategier kommer påverka både IT-enheten och bildnings- och omsorgsförvaltningen, nämnderna kommer i samband med framtagande av budgetunderlagen återkomma om vilka kostnader detta kommer medföra.

3.11 Medarbetare

Lönebildning

För 2018 avsätts ett utrymme för löneökningar motsvarande ca 3 procent.

Detta utrymme

kan komma att justeras inför budgetbeslut i juni. Lönekompensation föreslås ske genom

kommuncentrala medel och förvaltningarna kompenseras för de faktiska utfallen när

löneöversynen är fastställd. Lönerna i Bollebygd ska vara könsneutrala och konkurrenskraftiga.

Attraktiv arbetsgivare

För att utveckla förutsättningarna att åstadkomma god kvalitet i våra verksamheter är det

viktigt att Bollebygds kommun fortsätter att vara en attraktiv arbetsgivare och arbetet med att stärka Bollebygds arbetsgivarvarumärke bör fortsätta. Vi alla som arbetar och verkar för Bollebygds bästa ska känna en stolthet i uppdragen och de medborgare/kunder som möter oss ska få bästa möjliga service. För att förverkliga detta ska arbetet med att utveckla den goda arbetsplatsen med en god arbetsmiljö fortsätta. Utvecklingsarbetet bör ske i bred samverkan mellan chefer, medarbetare och fackliga organisationer.

4 Ekonomi

4.1 Befolkning

Nedan presenteras den senaste befolkningsprognosen för Bollebygds kommun 2016-2020 som togs fram i april 2016. I den första kolumnen redovisas aktuella befolkningssiffror per 1 november. Aktuell befolkning har inom flera åldrar ökat mer än vad prognosen visade för 2016 (årsskiftet), t ex nio fler förskolebarn och 18 fler elever i åldrarna 6-15 år.

Inom flera åldersintervall är antalet kommuninvånare redan 1/11 – 2016 redan högre än det som prognosen angav för 2017-12-31, därför har en uppskattning fått göras i avvaktan på en ny prognos som kommer beställas under kv 1.

Bollebygds kommun har i beslutad vision angett att målsättningen gällande invånarantal är 12 000 invånare 2025. För att uppnå detta krävs en årlig ökning av invånarantalet med ca 350 invånare.

Tabell 3 Befolkningsprognos 2017-2020

Åldersklasser	1/11 -16	2016p	2017	2018	2019	2020
1-5	580	571	567	558	576	570
6	135	132	124	131	109	139
7-15	1 088	1 073	1 081	1 118	1 169	1 171
16-18	296	291	298	311	341	339
65-79	1 451	1 422	1 474	1 495	1 538	1 566
80-89	339	321	341	366	375	391
90+	67	67	67	71	78	85

Tabell 4 Prestationer 2016 - 2020

<i>Prestation</i>	Prognos 2016	Budget 2017	Prognos 2018	Prognos 2019
Förskola	518	520	545	560
Fritidshem	495	475	520	540
Förskoleklass	135	131	137	125
Grundskola inkl särskola	1 055	1 100	1 125	1 150
Gymnasieskola	317	296	326	335

Hemtjänstären	119	124	124	124
Särskilt boende	68	77	77	77
Boende unga, LSS	5	5		
Boende vuxna, LSS	15	15		
Daglig verksamhet	23	23		

4.2 Ekonomiska konsekvenser av volymförändringar

I och med den nya styrmodellen kompenseras inte nämnderna direkt av volymförändringar. Detta innebär att det är ännu viktigare att prognoser och bedömningar är så tillförlitliga som möjligt. Eftersom den senaste befolkningsprognosen som presenteras i tabell 3 visat sig underskattat befolkningsökningen i vissa ålderskategorier har verkligt antal per 2016-11-01 inverkat på antagna volymer 2018.

Förväntad förändring mellan 2017 och 2018 har därefter multiplicerats med det belopp som fastställts i resursfördelningsmodellen avseende pedagogisk verksamhet och måltider. Lokalkostnader och eventuell ökning av administration kompenseras inte under volymförändringar. Som belopp för kompensation av volymförändringar används följande:

Förskola, 30 – 45 timmars vistelsetid per vecka 40 % år 1-2, 60 % år 3-5

Förskoleklass, samma belopp som i modellen

Grundskola, åk 4-6

Fritidshem, åk F – 3

Gymnasiet, riksprislistan

<i>Kategori</i>	<i>Volymförändring</i>	<i>Belopp</i>	<i>Effekt av volymförändringar</i>
Förskola	+ 25	77 011	1 925 000

Förskoleklass	+ 6	35 724	215 000
Fritidshem	+ 45	24 747	1 100 000
Grundskola	+ 25	56 037	1 400 000
Gymnasieskola	+ 30	102 000	3 060 000
Summa			7 700 000

Exempelvis 53 000 kr för en extra lågstadiellev är en relativt hög kompensation, men beloppet ska även täcka en kostnad till eventuell friskola på 68 000 kr samt att några av eleverna går på särskola.

Inom äldreomsorg föreslås inga tillskott föranledda av volymförändringar, prognosen avseende volymer 2016 ligger dessutom under budgeterad volym

4.3 Effekter fattade beslut

Under 2016 fattades en del beslut där fördelningen av kostnaderna inte var helt givna, det är därför rimligt att dessa redovisas och tillförs ramen för respektive nämnd.

Konstgräsplan Olsfors, kapitalkostnader 300 tkr tillförs Bildnings- och omsorgsnämnden

Stationshuset, hyreskostnad 280 000 tkr tillförs Bildnings- och omsorgsnämnden

Bollebygdsskolan, vid planeringen av den nya skolan förutsattes att en del gamla lokaler skulle avvecklas, en del nyttjas dock fortfarande till bland annat förskola vilket innebär att hyreskostnaden inte uteblev som förväntat, denna hyreskostnad uppgår till ca 800 tkr.

Intern ränta, eller den ränta som påförs gjorda investeringar, följer SKLs rekommendation, inför 2017 föreslås en sänkning från 2,4 % till 1,75 %. Denna sänkning påverkar nämndernas kostnader för t ex gator, va, fastigheter osv. Därför föreslås att motsvarande sänkning görs på respektive nämnds ram enligt följande:

KS:	-150 tkr, avssende IT-utrustning och lokaler
BON:	-900 tkr, avseende lokaler
SBN:	-350 tkr, gator och vägar m m

Pensionskostnaderna förväntas enligt prognoser från KPA öka de närmaste åren, anledningen är att allt fler anställda kommer över 7,5 basbelopp (ca 37 000 kr per månad). Detta innebär att pensionen blir förmånsbestämd för allt fler och att kostnaderna för pensioner kommer att öka.

Därför föreslås att 1,0 mnkr läggs som pensionskostnad under finansförvaltningen.

4.4 Bollebygds ekonomiska förutsättningar 2018

I detta material läggs fokus på det första året i planperioden (2018). Av tabellen nedan framgår de senaste prognoserna som finns att tillgå avseende skatteunderlagets utveckling de kommande åren. Av dessa är det Sveriges kommuner och landstings (SKL) prognoser som används i kommunens budgetarbete. SKL:s senaste prognos (2016-12-21) pekar på en ökning av skatteunderlaget med 3,6 procent mellan 2017 och 2018. Det är denna bedömning som ligger till grund för antaganden om skatteintäkter i detta material.

Tabell 7 Skatteunderlagsprognoser, procentuell förändring

	2016	2017	2018	2019	2020
SKL dec 2016	4,8	4,4	3,6	3,5	3,8
ESV nov 2016	5,1	4,4	4,2	3,9	3,9
SKL okt 2016	4,8	4,5	3,9	3,8	3,9
Reg sep 2016	5,2	5,2	4,2	4,2	4,1

Intäktsprognosen utgår från att Bollebygd har 9 084 invånare 1 november 2016. Detta innebär en ökning med 333 invånare jämfört med 1 november 2015. Allt fler invånare genererar även mer skatteintäkter och utjämningsbidrag, mellan 2016 och 2017 förväntas skatteintäkter och bidrag öka med 6,6 % för Bollebygd, mellanskillnaden mellan 6,6 och 4,4 % beror främst på ökningen av antal invånare.

Cirka 10 kommuner erhåller även särskilt stöd för att de växer snabbt, Bollebygd kommer sannolikt få del av dessa medel från 2018, emellertid är detta inte medräknat i tabell 8.

Kommunen befinner sig i en period med stora investeringsutgifter. Bakgrunden till detta är volymökningar i verksamheterna generade av befolkningsökningar med behov av fler lokaler som följd.

4.5 Intäktsprognos

Nedan presenteras en intäktsprognos för 2018-2020. Intäkterna avser skatter och generella statsbidrag. För att göra prognos används uppgifter och en beräkningsmodell framtagen av Sveriges kommuner och landsting (SKL).

Tabell 8 Intäktsprognos 2017-2020

<i>Belopp i tkr</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
Skatteintäkter	426 388	437 544	453 858	470 066
Inkomstutjämningsbidrag	63 533	65 200	67 482	70 041
Kostnadsutjämnning	-236	-239	-242	-244
Regleringsavgift	-89	-1 331	-2 132	-3 228
LSS-utjämnning	-6 263	-6 340	-6 408	-6 480
Prel slutavräkning	-3 933			
Fastighetsavgift	16 923	16 923	16 923	16 923
<i>Summa</i>	<i>496 323</i>	<i>511 756</i>	<i>528 480</i>	<i>547 079</i>

4.6 Preliminära driftsbudgetramar

Bollebygds kommun har sedan ett flertal år tillbaka en etablerad budgetmodell vilken hanterar effekter av fattade beslut, befolkningsförändringar, indexering av kostnader mm.

Med utgångspunkt i aktuella budgetramar framgår de förändringar som modellen genererar inför 2017 i tabell 10. Tabellen redovisar beräknade nettokostnader ställt mot prognostiserade intäkter i form av skatter och generella statsbidrag.

Tabell 9 Preliminär driftsbudgetram 2018, belopp i tkr

Budgetram	Aktuell budg 17	Ändrat ansvar	Eff	Befolkn förändr	S:a exkl index	Index	S:a inkl index	Pol priori.	S:a exkl faktor	Förändr uppdrag	S:a inkl faktor
			fattade beslut								
Bildnings- och omsorgsnämnden	-364 766		-600	-7 700	-373 036	-2 200	-375 266		-375 266	1 100	-374 166
Samhällsbyggnadsnämnden	-32 220		350		-31 870	-150	-32 020		-32 020	130	-31 890
Kommunstyrelsen	-55 590		150		-55 440	-600	-56 040		-56 040	220	-55 820
Jävsnämnd*	-70				-70		-70		-70		-70

Kommunfullmäktige	-1 363			-1 363		-1 363		-1 363		-1 363
Revisionen	-809			-809		-809		-809		-809
Valnämnd	-47	-123		-170		-170		-170		-170
Överförmyndare	-750			-750		-750		-750		-750
Finansförvaltningen		-1 000				-1 000		-1 000		-1 000
Summa	-455 615	-1 223	-7 700	-464 538	-2 950	-467 488	0	-467 488	1 450	-466 038

Ofördelad budget -17	-2 000
Ofördelad budget -18	-2 000
Lönerörelse 2017	-7 200
Lönerörelse 2018	-7 400
Anläggningsbidrag	-492
Räntenetto	-3 500
	-488 630
Resultatmål 4 %	-20 500
Summa	-509 430
Skatter & Statsbidrag 161221	511 700
S:a intäkter	2 570

I ramen ovan ingår effekter av befolkningsförändringar, 8,0 mnkr samt de ovan beskrivna effekt fattade beslut på totalt 1,2 mnkr.

Index är uppräknad med 2,0 % exklusive personalkostnader.

Förändringsuppdragen är beräknade till 0,3 % för samtliga nämnder.

Före eventuella politiska prioriteringar uppgår resultatet till 22,8 mnkr vilket motsvarar 4,5 % av skatteintäkter och bidrag. Ifall det finansiella målet på 4,0 % ska gälla 2018 finns 2,6 mnkr kvar att fördela.

4.7 Investeringar

Investeringsutrymme

Investeringsutrymmet beräknas genom att addera det budgeterade resultatet och avskrivningar. Det utrymme som uppstår kan användas till investeringar, minskning av lån eller olika placeringar. Om volymen budgeterade investeringar överskrider investeringsutrymme måste dessa lånefinansieras.

Upptagande av lån leder till ökade räntekostnader vilket minskar mängden resurser att bedriva verksamhet. Det redovisade investeringsutrymmet nedan utgår från budgeterade resultat i enlighet med kommunens finansiella mål.

Tabell 10 Investeringsutrymme med budgeterat resultat

	2017	2018	2019
	Budget	Plan	Plan
Budgeterat resultat 4 %	17 200	20 000	20 600
Avskrivningar	20 000	20 400	21 000
Summa investeringsutrymme	37 200	40 400	41 600
Investeringsbehov	87 900	110 000	145 600
Lånebehov	-50 700	-69 600	-104 000

Bollebygds kommun är sedan ett par år inne i en period av stora investeringar. Investeringarnas sammanlagda storlek medför att kommunens finansiella ställning försvagas. Investeringsbudgeten inklusive exploateringar uppgår under åren 2018-2020 till 344 mnkr

Kommunens investeringsutrymme under perioden, det vill säga den andel av investeringar som kan genomföras med egna medel, uppgår till 119200 tkr. Det innebär att det under dessa förutsättningar finns ett lånebehov på ca 224 000 tkr.

Konsekvenser av investeringar

Som tidigare konstaterats befinner sig kommunen i en period av stora investeringar och följande lånefinansiering. Den ökade låneskulden försvagar kommunens finansiella ställning bland annat genom en sjunkande soliditet.

En ökad låneskuld medför att kommunen exponerar sig för risk i form av räntehöjningar. En räntehöjning med en eller två procentenheter får med planerad utlåning betydande påverkan på kommunens ekonomi och förutsättningar för att bedriva verksamhet. Kostnadsmässiga konsekvenser av räntehöjning redovisas i tabellen nedan.

I och med att exploateringsredovisningen förändras kommer försäljning av tomter (efter avdrag för kostnader för arbeten på tomterna) från och med 2017 redovisas som intäkt i resultaträkningen när tomterna avyttras.

Emellertid kommer avskrivningar för övriga arbeten vid exploateringen löpa under flera år, det är därför rimligt intäkterna från tomtförsäljningar nyttjas som ett alternativ till upplåning.

Tabell 11 Påverkan räntehöjning med planerad upplåning (tkr)

År	Låneskuld	Kostnad vid ränteökning 1 procent (tkr)	Kostnad vid ränteökning 2 procent (tkr)
2017	233 700	2 337	4 674
2018	303 600	3 036	6 072
2019	407 600	4 076	8 152

Investeringsplan 2017-2019

Tabell 4 Investeringsbudget

Objekt	2017	2018	2019	totalt
<u>Park, fritid</u>				
Skattegårdsparken	2 500			
Tingshusparken	300			
<u>Gata</u>				
Kommunala gång & cykelvägar	1 500	550	2 500	4 550
GC-väg Göteborgsvägen	3 000			
Olsfors, fartdämpande åtgärder	200			
<u>Fastighet</u>				
Bollebygdsskolan åk f-6	13 800			
Ny skola, förskola, idrottshall	5 000	50 000	90 000	145 000
Ombyggnad, matsal Örelundskolan	500			
Boende LSS	13 000			
Strategiska mark- och fastighetsförvärv	10 000	10 000	10 000	
<u>Kommunkansli</u>				
IT	1 000	1 500	2 000	3 500
Reinvesteringar	600	600	600	
<u>Bildnings- och omsorgsnämnden</u>				
Årligt anslag reinvesteringar	1 300	1 300	1 300	
<u>Samhällsbyggnadsnämnden</u>				
Fiber	600		1 500	2 100
Årligt anslag reinvesteringar	1 200	1 200	1 200	
Delsumma skattefinansierad verksamhet	54 500	65 150	109 100	
<u>Renhållning</u>				
Åtgärder på Råssa ÅVC	8 470	1 430		8 900
<u>Va</u>				
Reservvattenförsörjning Bollebygd		7 500	7 500	15 000
Ny vattentäkt och verk Töllsjö	500	500	4 000	5 000
VA-plan	300			
Övervakningssystem VA-verken	500	500		1 000

Reinvesteringar VA-nät	4 000	4 000	4 000	
Delsumma intäktsfinansierad verksamhet	13 770	13 930	15 500	
<i>Exploateringar</i>				
Exploatering Prästgården/ Fjällastorp		5 000	5 000	10 000
Exploatering Malmgården	4 411			
Malmgården, GC- väg	2 315			
Malmgården, VA	714			
Malmgården, park	242			
Malmgården, intäkt	-6 000			
Bergadalen etapp 2	2 000	10 000		12 000
Strategisk exploatering ny stadsdel	15 000	15 000	15 000	45 000
Diverse plankostnader	1 000	1 000	1 000	3 000
Summa exploateringar	19 682	31 000	21 000	
Totalsumma	87 952	110 080	145 600	343 632

Park- och fritid

Lekplats Skattegården är ett projekt som funnits med i investeringsplanen flera år men skjutits upp av olika anledningar. Nu föreslås arbetena utföras med start år 2017.

Gata

Avser anläggande och förbättring av gång- och cykelvägar längs både kommunens och Trafikverkets vägar som samfinansieras mellan kommunen och Trafikverket.

Fastighet

Ny skola, förskola och idrottshall förväntas påbörjas med projektering under 2017.

Renhållning

Avser åtgärder på Råssa ÅVC. Det är dels fråga om åtgärder som krävs enligt miljötillståndet, dels förbättringar i logistik och en uppdelning så att besökare inte kan vistas inom det område som frekvent trafikeras av hjullastare och lastbilar.

VA

Avser anordnande av ny vattentäkt i Töllsjö, samt påbörjande med reservvattenförsörjning för Bollebygds samhälle. Därutöver fortsätter utbyggnaden av övervakningssystemet samt åtgärder för minskning av inläckaget i spillvattennätet.

Exploateringar

Avser exploateringar av nya bostadsområden i takt med att detaljplaner färdigställs och tomterna kan säljas.

Reinvesteringar

Medel för ersättning av uttjänta inventarier och utrustning inom respektive nämnds område.

5 Fortsatt planeringsprocess

Enligt kommunens styrmodell är det mål- och budgetförutsättningar som är det första underlaget som tas fram i den årliga planerings- och budgetprocessen. Mål- och budgetförutsättningar tas fram kommungemensamt och behandlas i kommunstyrelsen i januari. Därefter ska respektive nämnd upprätta förslag till budgetunderlag som beskriver hur nämnden avser att ta sig an målen samt konsekvenser av den preliminärt tilldelade budgetramen. I april förs en dialog mellan nämnderna och den politiska styrgruppen och budgetunderlaget fastställs i respektive nämnd i slutet av april. Därefter följer politisk beredning som leder fram till förslag till budget.

Nämnderna ska i budgetunderlagen behandla följande:

- Formulera förslag på nämndmål utifrån de övergripande målen
- Formulera förslag på nyckeltal och intervall
- Kompletterande information/specifiering av förändrade behov

Den fortsatta planeringsprocessen ser ut som följer:

23/1	Mål- och budgetförutsättningar behandlas på KS
13/3	Information om eventuella ändrade förutsättningar gällande skatteintäkter, statsbidrag, måldiskussion m m i den politiska styrgruppen.
11/4	Respektive nämnd presenterar budgetläget i den politiska styrgruppen, innehåll enligt de punkter som framgår under p 5. Medverkan av fackliga representanter.
3/5	Förslag från majoriteten klar
10/5	Samverkan budget
15/5	Beslut kommunstyrelsen Budget 2018-2020
8/6	Beslut kommunfullmäktige Budget 2018 - 2020

